

GEMEENTEGIDS UIT 1793

In het Gemerts Kerkklökske van 23 september 1923 liet pastoor Poell een tekst afdrukken van wat er in een almanak voor het jaar 1793 over Gemert werd geschreven. Deze tekst kan beschouwd worden als een vroege voorloper van wat we nu kennen als de om de zoveel jaar verschijnende gemeentegids. De bedoelde almanak had de titel:

COMPTOIR- EN SCHRIJFALMANACK
Voor 't Jaar onzes Heeren MDCCXCIII
Gecalculeert op de XVII Provinciën
voor
De stad Grave en Lande van Cuyk.
De Stad en Lande van Ravenstijn.
De Vrij-Heerlijkheid Boxmeer en Gemert.

Te GRAVE
Bij J.A. Kriege, Stads-Drukker 1793.

Waar het in de Almanak over Gemert handelt leest men het volgende:

Naamwijzer der Hooge- en Mindere Amptenaren en Regerings-Leden der Hoogduitsch Ordens Souveraine Heerlijkheid Gemert.

Pastor der Hoofd- of St. Jans Onthoofding Kerke:
P.G. Ecrevisse, Duits Ordens Priester

Capellaanen: Wilhelmus Werts, Theodorus Snoeckx

Kerkelijke Beneficianten en Officianten:

Donderdags en Saterdags: de eerste zingende Mis de Heer Pastor; Zon- en Feestdagen: Arnoldus v.d. Broek ten 7 uren, Wilhelmus Werts ten 8 uren, Hendrik v.d. Berg ten 11 uren.

Armmeeesteren:

P.G. Ecrevisse, Pastor Opper-Armmeeester
Gijsbert Francis Melis
Derk Christiaan Melis

Kerkmeesteren:

P.G. Ecrevisse, Pastor Opper-Kerkmeester
Antoon Christiaan Melis
Jan van Gennip

Fungeerend koster: Charles Ecrevisse

Organist: Paulus Roefs

Rectoren en Praeceptoren van het Gymnasium:

P.G. Ecrevisse, Pastor Opper Rector
J.A. Robijns, Conrector
Wilhelmus Werts, 5e School
Theodorus Snoeckx, 3e en 4e School
Daniël Kievits, 1e en 2e School

Gedomicilieerd Terminaris der Predikheeren van Mechelen: Pater de Leener

Onze Lieve Vrouwe Capelle te Handel:

Peter Dullens, Duits Ordens Priester, Rector
Michiel van den Akker, Capellaan
Broer Pieter, Koster
Broer Francis van Noord, Organist

St. Antonius Capelle in de Mortel: Paulus Rooijackers, Proost

St. Maria Magdalena Capelle op Esdonk: P.G. Ecrevisse, Pastor in Gemert,
Officiant

Drossard, Scholtus, Rentmeester der Domijnen en Secretaris: Mr. S.S.F.
Meijer

Rentmeesteresse der Commanderie:

Douarière, wijle den Rentmeester F.A. Borret; De zaaken waarnemende:
J.A. Robijns, Duits Ordens Priester.

Scheepenen: Josephus Kievits, Jan Hendrik van den Marck, Andreas van
Bon, Godefridus T. Snoeckx, Henricus Strijbosch, Gijsbert Verhofstadt,
Antony van den Elsen.

Gesubstitueerde Secretaris: Godefridus T. Snoeckx

Burgemeesteren (voor den jare 1792):

Jacobus Oppers, Laurens van Dooren. N.B. Burgemeesteren over 1793
worden na Nieuwjaar benoemd.

Wijk- of Rotmeesteren:

Heuvel en Broekkant: Jan van Schaik

Heuvel: Johannes Meesenberg

Schild: Godefridus Jonkers

Broekstraat: Jan A. van den Heuvel

Groenendaal: Jan Nelis Michiels

Boekent: Mart. van de Vondervoort

Milschot: Antony Keunen

Mortel: Nicolaas Hoevenaar

.....: Jan van de Ploesterdonk

Paashoeve: Hendrik Hoevenaars

Bijnder Eind: Johannes Maassen

Markt: Jan van Deursen
Kerkstraat: Hendrik van Bon
Nieuwstraat: Joh. Janse van Hout
Haag: Jan van Houtert
Haag-Eijck: Arnoldus van der Sanden
Molenstraat: Andries Egelmeers
Groeskuilen: Willem van Deursen
Doonheide en Wolfsbosch: Willem van der Horst
Vierheide en Handel: Willem Tonis van Hout
Esdonk: Andries van Handel
Pandelaar: Bastiaan van Bruegel
't Kruis rot: Jan van Puiffelik
Deel: Johannes Jansse
Schutsboom: Antony Kuijpers

Gerechts Bode: Gerard Blankaarts

Gemeentes-, Gruut-, Eik- en Waagmeester: Ignatius de Vlam

Boterwaag: de wed. J. Verbeek

Gemeentesdienaar: Andries van der Steen

Schutter: Thomas van der Horst

Peelmeester: Arnoldus Heuvelenberg

Nachtroeper: Jacobus Janse Blox

Nederduijtsche Schoolmeester: R. Reijkers

Fransche en Hollandsche Kostschoolhouder: I.G. Welhuijsen

Medicinae Doctoren: H.F.D. Ecrevisse en P.T. Douven

Chirurgijns: Ferdinandus den Dubbelden en Jan Jacob de Fost

Vroedvrouw: Barbara van Berlo, huisvrouw van Leendert van Deursen

Predikant der Protestantsche Kerk: Martinus Koenen

Koster der Protestantsche Kerk: Gerard Ravenstijn

De voornaamste logementen in Gemert zijn:

De Keulsche Karre bij de Wed. Thomas Snoeckx

Den Duijtschen Grootmeester bij Francis Smits

De Ploeg bij Thomas Strijbos

Den Raaf bij Johannes van Mierlo

Den Pelicaan bij Arnoldus van Eupen

Den Ridder St. Joris bij Willem van den Eijnden

De geadmitteerde Postbode van en op Helmond, Eindhoven, 's-Bosch, Maastricht, Luik, en geheel Brabant, Holland, Vrankrijk, Duitschland, etc. etc. komt des Zondags, Woensdags en Donderdags en vertrekt die zelfde dagen.

De Toerkar van Gemert op 's-Bosch, gevoerd bij Johannes Rooyackers rijdt af des Woensdags en revertteerd des Donderdagsavonds of Vrijdag 's morgens.

De Toerkar van Gemert op Eindhoven en Antwerpen, rijdt alle weeken des Maandags 's avonds ten elf uuren af, bij Hendrik Kanters.

Kermis Zondag den 13 october

1e Markt Maandag den 22 Mei

2e Markt Maandag den 16 September

Noten van de redactie:

- De zogeheten "Nederduytsche Schoolmeester" is gewoon de "meester" van de lagere school. N.B. Tot diep in de negentiende eeuw heette 'onze' taal niet nederlands maar "nederduyts".
- De gerechtsbode, ook wel vorster genoemd, was een politiefunctionaris. Hij had ook als taak te zorgen voor alle openbare bekendmakingen en hij trad op als deurwaarder bij dagvaardingen en vonnissen.
- De schutter was een gemeentefunctionaris, aangesteld om ervoor te waken dat er geen vreemd vee op de dorpsbeemden kwam.
- De Peelmeester was in feite "de schutter" van de Gemertse Peel.
- Broer Pieter en broer Francis van Noort, genoemd bij de O.L.Vr. Kapel van Handel, zijn broeders Penitenten.
- De genoemde logementen kan men situeren als volgt: De Keulse Karre (thans postkantoor), Den Duitsen Grootmeester (ergens in de huidige Kerkstraat); De Ploeg (het vroegere alcoholvrij lokaal, thans woning J. Hendriks, Kerkstraat), Den Pelicaan (thans Ridderhof), Den Raaf (tegenover de kerk), den Ridder St. Joris (thans gemeentehuis).
- Indertijd werd met "burgemeester" - niet te verwarren met de huidige functionaris - aangeduid de "gemeenteontvanger". De "drossard" uit die tijd is het best te vergelijken met de huidige functie van burgemeester.
- De genoemde data voor de marktdagen ten slotte zijn die van de voorjaarsmarkt en van de najaarsmarkt in 1793. Sedert 1613 werden in Gemert twee jaarmarkten gehouden. Op alle andere maandagen werd gewoon de wekelijkse markt gehouden.

(Red.-AO)